

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за присъждане на
образователна и научна степен „доктор” на тема

КУЛТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПЕРИОДА

СВ. КИРИЛОВО (РБЕ 3) В ТРАКИЯ

от доц. д-р Петя Георгиева, катедра "Археология", СУ "Св. Климент Охридски"

Докторант: Морена Христова Стефанова - докторант на свободна подготовка към АИМ-БАН

Научен консултант: доц. д-р Стефан Цветков Александров - НАИМ – БАН

Морена Стефанова е завършила СУ"Св. Кл. Охридски". Има изявени интереси към праисторията и проблемите на бронзовата епоха още като студентка. Участвала е активно в археологически разкопки на различни обекти от тази епоха в България, а през 1998 -2003 е ръководител на разкопките на раннобронзовото укрепено селище при Михалич. Има богат опит в музейното дело. Работила е в НИМ и Музея Метрополитен - Ню Йорк. Организираща е редица изложби. От 2010 е *хоноруван преподавател* в Университета Ню Йорк. Ползва свободно английски, френски и руски език. Изпълнила е успешно изискванията на докторантската образователна програма.

Рецензираният труд е оформен в два тома. Първият съдържа текстовата част, илюстрирана на места със схеми, и списъка на цитираната литература (общо 363 страници), а вторият - илюстрациите -чертежи и снимки на структури от различни обекти и рисунки и снимки на изследваните артефакти, представени на 240 табла и

карти.

Актуалност на темата. През последните 30-40 години са регистрирани и проучени много нови обекти от РБЕ в Тракия. Голяма част от тях са от етапа РБЕ 3, което свидетелства за значителен демографски разтеж. Събирането и анализа на цялата информация за този период е важна предпоставка за представянето и осмислянето на това явление. *Проблематиката на дисертацията* е важна за реконструирането на сложните процеси, протекли през бронзовата епоха на Балканите и в Егейския свят, довели до формирането на първите исторически разпознаваеми етноси, в това число и на траките. В този смисъл избраната тема е *напълно дисертабилна*.

Количество и качество на археологическите извори. Морена Стефанова е успяла да събере, обработи и илюстрира всички достъпни археологически извори, чието количество е действително голямо, което само по себе си е съществен принос. Част от анализирания материал са обработени и анализирани за първи път от автора, други - събрани от публикации на други автори.

Целите и задачите на дисертационния труд са формулирани ясно във въведението - да се изследва и характеризира културата през третия етап на РБЕ в този район и да се дефинират нейните хронологически и териториални граници, на базата на анализа на всички налични данни за конкретната култура и сравнителен анализ със съседни синхронни и диахронни явления.

Структурата на дисертацията е съобразена с целите и задачите. Трудът е разделен в две основни части, всяка от които съдържа няколко глави. В първата е направен подробен историографски преглед и са представени по групи основните видове археологически извори за разглежданото явление. Втората част има аналитичен характер. В нея последователно са анализирани и обобщени данните за: характеристиките на селищната система; керамиката; артефактите от метал, камък, кремък и кост; погребалните обреди и обредните места. В последната глава на тази част са обобщени резултатите на анализа. Направена е пълна характеристика на изследваното явление, наречено *феномена Св. Кирилово*. Разгледани са проблемите за генезиса и развитието на

разглежданата култура и взаимовръзките със съседните. В заключението са обобщени основните изводи.

Общото ми впечатление от дисертационния труд е положително. Подобни обобщаващи, синтетични проучания, в които са анализирани всички данни за конкретно явление, с оглед пълната му характеристика, са редки в българската литература по праистория. Работата по тях е много трудоемка, тъй като е необходимо да се преразгледат и обобщат данните и заключенията от много различни специализирани изследвания, дело на различни специалисти, но крайният резултат е полезен за общото развитие на науката. Това, според мен, е най-съществен принос на дисертацията.

По темата на дисертацията са публикувани 6 труда.

В заключение, препоръчвам на почитаемите Научно жури да присъди на Морена Христова Стефанова образователната и научна степен доктор.

16.09.2013

С уважение:

/доц. д-р Петя Георгиева/